

U 59/2023 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi tietyjä kalastustuotteita koskevien unionin autonomisten tariffikiintiöiden avaamisesta ja hallinnoinnista vuosina 2024–2025 (*unionin autonomiset tariffikiintiöt; kalastustuotteet*)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 30 päivänä elokuuta 2023 tekemä ehdotus neuvoston asetukseksi tietyjä kalastustuotteita koskevien unionin autonomisten tariffikiintiöiden avaamisesta ja hallinnoinnista vuosina 2024–2025 sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 19.10.2023

Valtiovarainministeri Riikka Purra

Erityisasiantuntija Upi Talsi

EHDOTUS NEUVOSTON ASETUKSEKSI TIETTYJÄ KALASTUSTUOTTEITA KOSKEVIEN UNIONIN AUTONOMISTEN TARIFFIKIINTIÖIDEN AVAAMISESTA JA HALLINNOINNISTA VUOSINA 2024–2025**1 Ehdotuksen tausta ja tavoitteet**

Euroopan komissio on 30 päivänä elokuuta 2023 antanut ehdotuksen neuvoston asetukseksi tiettyjä kalastustuotteita koskevien unionin autonomisten tariffikiintiöiden avaamisesta ja hallinnoinnista vuosina 2024–2025 COM(2023) 496 final.

Unionin tariffikiintiöjärjestelmän tarkoituksena on turvata jalostusteollisuudessa käytettävien unionin tullitariffin mukaan tullialaisten raaka-aineiden saanti tullitta tai alennetuin tullein silloin, kun niiden tuotanto unionissa ei ole riittävää eikä tarjonta tältä osin vastaa kysyntää.

EU on riippuvainen tiettyjen kalastustuotteiden tuonnista. Tällä hetkellä EU:n kalastus- ja vesiviljelytuotanto kattaa vain 39 % alan tarpeista. Kalastus- ja vesiviljelytuotteita koskevien yksipuolisten kaupan toimenpiteiden tarkoituksena on pääasiassa auttaa EU:n kalanjalostusteollisuutta tuomaan alennetuin tullein tai tullitta EU:n ulkopuolisista maista raaka-aineita, jotka jatkojalostetaan.

Neuvoston asetuksella (EU) 2020/1706 avattiin tiettyjä kalastustuotteita koskevat unionin autonomiset tariffikiintiöt ja säädettiin niiden hallinnoinnista kaudeksi 2021–2023. Koska mainitun asetuksen soveltamisaika päättyy 31 päivänä joulukuuta 2023, olisi annettava uusi asetus, jossa säädetään tariffikiintiöistä vuosina 2024–2025. Uuden asetuksen soveltamisaika olisi siis kaksi vuotta ja sitä sovellettaisiin 1.1.2024–31.12.2025.

Ehdotuksessa otetaan huomioon neuvoston asetukset (EU) 2022/2583 ja (EU) 2022/2563, joissa säädetään yksipuolisista tullisuspensioista ja unionin autonomisista tariffikiintiöistä tietyille maatalous- ja teollisuustuotteille. Kyseisten asetusten nojalla Venäjä ja Valko-Venäjä jäävät etujen ulkopuolelle. Sen vuoksi ehdotetaan samaa autonomisten tariffikiintiöiden poissulkemista myös venäläisiltä ja valkovenäläisiltä kalastustuotteilta.

Ehdotuksessa huomioidaan myös uusi kestävien elintarvikejärjestelmien lainsäädäntökehys, joka tarjoaa oikeusperustan kestävyyskriteerien vahvistamiselle tuontielintarvikkeille, mukaan lukien merenelävät ja kalastustuotteet.

2 Pääasiallinen sisältö

Tariffikiintiöt ovat EU:n yksipuolisesti myöntämiä. Unionin tullikoodeksin ((EU) N:o 952/2013) täytäntöönpanoasetuksessa ((EU) 2015/2447) säädetään tariffikiintiöiden hallinnointijärjestelmästä. Kiintiöt jaetaan tulli-ilmoitusten hyväksymispäivän mukaisessa järjestyksessä. Tariffikiintiöiden käyttöön sovelletaan unionin tullikoodeksin 254 artiklan mukaista tietyn käytötarkoituksen menettelyn tullivalvontaa.

Asetusehdotuksen 4 artiklassa määritellään tarkemmin asetusehdotuksen liitteessä lueteltujen kalastustuotteiden tariffikiintiöihin hyväksymisen edellytykset. Asetusehdotuksen liitteessä

määritellään kunkin tuotteen kohdalla vuosittainen kiintiömäärä sekä ajanjakso, jolloin tuontitullit poistettaisiin tai alennettaisiin vuosittaisen kiintiömäärän puitteissa.

Hallinnointimenetelmä edellyttää tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden ja komission välillä. Komission olisi voitava seurata, miten nopeasti tariffikiintiöt käytetään, ja ilmoitettava tästä jäsenvaltioille.

Neuvoston asetus on suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Ehdotuksen liitteessä luetellut tariffikiintiöt olisivat kaikkien Euroopan unionin jäsenvaltioiden tuojien käytettävissä.

3 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde toissijaisuusperiaatteeseen

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 31 artiklaan, jonka mukaan neuvosto vahvistaa komission ehdotuksesta yhteisen tullitariffin tullit. Asetus hyväksyttäisiin neuvostossa määräenemmistöllä. Ehdotus kuuluu unionin yksinomaiseen toimivaltaan, joten toissijaisuusperiaatetta ei sovelleta. Ehdotuksen katsotaan myös olevan suhteellisuusperiaatteen mukainen, koska tulliliitto on yhteistä politiikkaa, minkä vuoksi se olisi pantava täytäntöön neuvoston antamalla asetuksella.

4 Ehdotuksen vaikutukset

Erillistä vaikutustenarviointia ei ole tehty. Ehdotuksessa on otettu huomioon voimassa oleva säädös, jonka voimassaolo päättyy vuoden 2023 lopussa. Sen vuoksi vaikutustenarviointia ei tarvittaisi. EU:n sidosryhmien kanssa on kuitenkin toteutettu jäljessä kuudennessa kohdassa mainitut kuulemiset sekä huomioitu asiantuntija-arvion päivitys.

Ehdotuksella ei ole komissioon kohdistuvia talousarviovaikutuksia. Säädösehdotukseen liittyvässä rahoitus selvityksessä todetaan lisäksi, että ehdotuksella ei ole rahoitusvaikutuksia Euroopan unionin menoihin, mutta tullien poistamisella tai alenemisella on rahoitusvaikutuksia tuloihin (perinteiset omat varat). Kyseisessä selvityksessä tästä asetuksesta aiheutuvan tulonmenetyksen enimmäismäärän on arvioitu vuonna 2024 alkavan kaksivuotiskauden ensimmäisenä vuonna 272 miljoonaksi euroksi. Jäsenvaltiot saavat pitää 25 % tulleista kantopalkkiona. Suomen osalta vaikutukset määräytyisivät sen mukaan, kuinka paljon kyseistä tuotetta tuodaan EU:n ulkopuolelta Suomeen.

Lisäksi on huomioitava, että tiettyjen sillituotteiden maahantuontia EU:n ulkopuolelta harjoitetaan Suomessa tapahtuvaa jalostustoimintaa varten. Komissio ei kuitenkaan esittänyt sillituotteille alennettuja tullitariffikiintiötä vuosille 2024–2025 EU:n neuvostolle tekemässään ehdotuksessa käsittelyn yhteydessä. Komissio perusteli asiaa sillä, että syksyllä käydään vielä neuvotteluja Euroopan talousalueen (ETA) rahoitusjärjestelmään kuuluvan sopimuksen liitteenä olevasta lisäpöytäkirjasta, jossa sovittaisiin EU:n ja Norjan kuningaskunnan välisestä kalojen ja kalastustuotteiden kaupasta. Sopimuksella voitaneen saada kyseisille sillituotteille vastaavat tullietuudet.

5 Ahvenanmaan toimivalta

Asia ei kuulu Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

6 Ehdotuksen kansallinen käsittely ja käsittely Euroopan unionissa

Asia on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Myös Tulliin on oltu valmisteluvaiheessa yhteydessä. Valtioneuvoston kanta on koordinoitu 13.10.2023 EU17 (kalastus) jaostossa.

EU:n tuottajien, EU:n jalostajien ja jäsenvaltioiden toimivaltaisten kansallisten viranomaisten kuulemiset toteutettiin vuoden 2023 alussa. EU:n tuottajat ehdottivat minimalistista lähestymistapaa (alemmat määrät ja vähemmän tuotteita), kun taas EU:n jalostusteollisuus ehdotti maksimaalista lähestymistapaa (suuremmat määrät ja enemmän tuotteita).

Kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinoiden EU-seurantakeskus (EUMOFA) päivitti vuonna 2022 aikaisempaa tutkimusta vuodelta 2018, jossa vahvistettiin autonomisten tariffikiintiöiden merkityksellisyys, johdonmukaisuus ja tehokkuus. Lisäksi vuonna 2022 tehtiin toinen ulkopuolinen tutkimus autonomisista tariffikiintiöistä toimitusten kestävyysnäkökulmasta, ja siinä tarkasteltiin myös julkisesti saatavilla olevia tietoja kiintiöiden hyödyntämisestä.

Komission mukaan ehdotus on tasapainoinen, ja se pohjautuu kerättyjen tietojen tosiasialliseen ja objektiiviseen analysointiin. Se takaa riittävän kilpailukykyiset toimitukset EU:n jalostusteollisuudelle ottaen samalla huomioon EU:n kalantuottajien edut.

7 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotus on hyväksyttävissä.

Tavoitteena on turvata kotimaisen kalanjalostusteollisuuden raaka-aineen saanti tasapuolisina mahdollisuuksin muiden EU-jäsenvaltioiden kanssa huomioiden myös Norjan kanssa käytävät neuvottelut.